

Program národní a kulturní identity (NAKI)
projekt VaV MK ČR DF11P01OVV019
„Metody a nástroje krajinářské architektury pro rozvoj území“

Specializovaná mapa s odborným obsahem (soubor map)

Mapy uspořádání krajiny pro ochranu a obnovu kulturních,
historických a přírodních hodnot území obcí

VLČNOV A VELETINY

Průvodní zpráva k výsledku 1.2.2.

Předkladatel výsledku:
Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta
Valtická 337, 691 44 Lednice

Hlavní řešitel (autor – garant výsledku):
doc. Ing. Petr Kučera, Ph.D. (MENDELU)

Spoluřešitelé (spoluautoři)
Ing. Markéta Flekalová, Ph.D. (MENDELU), Ing. Darek Lacina (MENDELU)

Výstup je zpracován v rámci řešení etapy 1.2.2. projektu. Cílem etapy je navrhnout a modelově ověřit postupy pro projednávání a sestavení koncepce uspořádání krajiny v souladu s požadavky na zachování kulturních a historických hodnot.

I. Cíl výsledku typu specializovaná mapa s odborným obsahem

Cílem předkládané specializované mapy s odborným obsahem ověření metodiky pro projednávání a sestavování koncepce uspořádání krajiny v procesu územního plánování¹. Zásady tvorby koncepce uspořádání krajiny jsou formulovány v samostatné metodice. Metodika je jako samostatný výstup aplikovaného výzkumu NAKI navržena k certifikaci Ministerstvem kultury. Použití metodiky je ověřováno několika případovými studii území, náležejících k různým krajinným typům. Katastrální území obcí Veletiny a Vlčnov byla zvolena jako jedna z modelových území.

Soubor specializovaných map, tvořící koncepci uspořádání krajiny obcí Veletiny a Vlčnov, ověřuje postupy pro identifikaci a interpretaci krajinných hodnot kulturních, historických i přírodních. Odpovídá metodickým postupům, stanovených profesními předpisy České komory architektů pro územní plánování (především profesnímu standardu ČKA), ale ve zvýšené míře a novými postupy akcentuje kulturní, historické a percepčně estetické hodnoty krajiny tak, jak to vyžaduje stavební zákon a zákon o státní památkové péči². Tyto nové postupy jsou založeny na prostorovém průmětu primární, sekundární a terciární struktury krajiny, na identifikaci vzájemných střetů mezi strukturovanými krajinnými složkami, návrhu řešení těchto střetů a koncepční péči o krajinné hodnoty.

Koncepce uspořádání krajiny je založena na zhodnocení vývoje určujících prvků, segmentů a prostorových vztahů krajiny, vyhodnocených v prostředí GIS. V tomto smyslu je předkládaný soubor specializovaných map součástí nově navržených odborných krajinářských podkladů pro územně plánovací činnost. Tento postup je v souladu jak se stavebním zákonem, tak i se zákonem o státní památkové péči a přispívá k přesnějšímu a zdůvodněnému uplatnění principů chráněných oběma zákonnými normami.

Úkolem koncepce uspořádání krajiny je určit významnost jednotlivých sledovaných jevů pro vymezení přírodních limitů a ekologických rizik pro harmonické a kulturní formy využívání krajiny, které je projevem kulturní identity jejich obyvatel.

¹ § 43, odst (1) stavebního zákona č. 183/2006 Sb.

² zák. č. 20/1987 Sb.

Soubor specializovaných map představuje odborný základ pro navržení cílového stavu krajiny v územním plánu i určité části cílových charakteristik území ve smyslu ustanovení Evropské úmluvy o krajině.

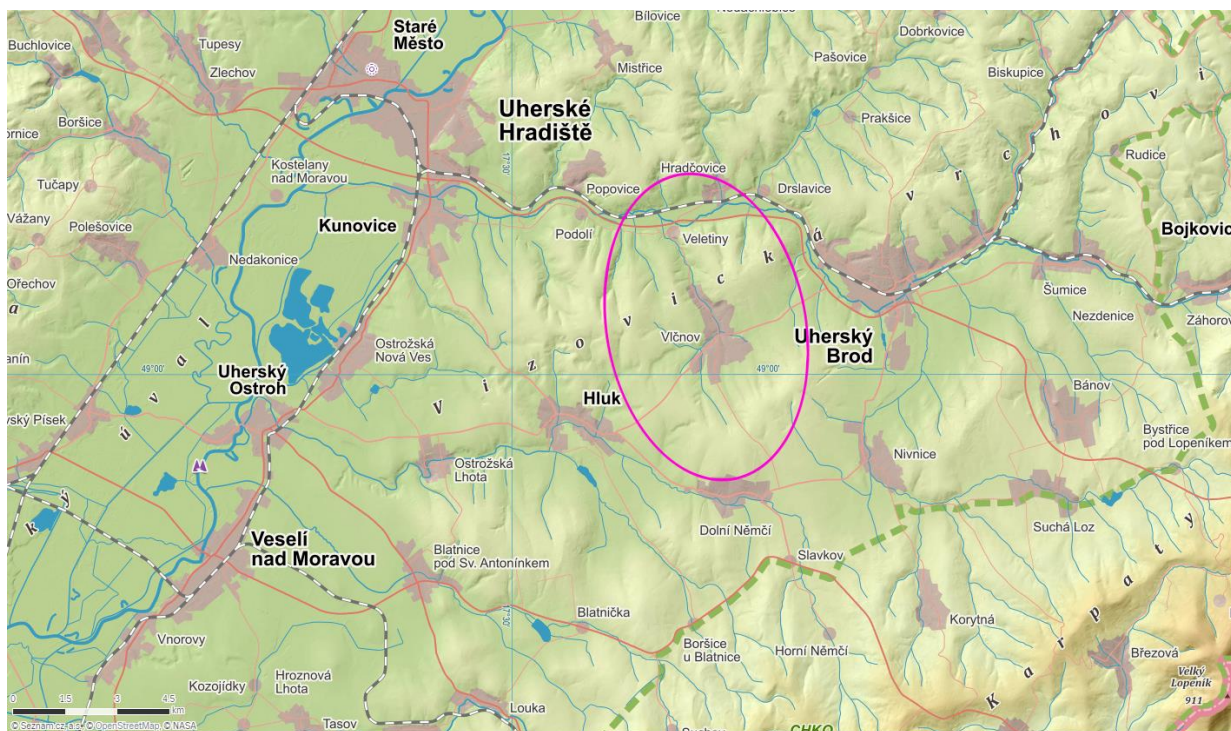
Základním úkolem předloženého výstupu je poskytnout odborným orgánům památkové péče, orgánům státní správy i územní samosprávy objektivní a kvalifikované argumenty pro jejich stanoviska, vyjádření a rozhodnutí. Současně je cílem výstupu poskytnout výklad kulturních, historických a přírodních hodnot území tak, aby byl srozumitelný jejich veřejný význam i vlastníkům a uživatelům pozemků. V neposlední řadě se snaží předložená případová studie sestavit argumentační platformu pro případné dohodovací řízení nebo správní přezkum vydaného územního plánu (ať už přezkum správní nebo přezkum soudní³).

³ ustanovení § 94 a násl. správního řádu (zák. č. 500/2004 Sb.).

II. Popis výsledku

II.1. Vymezení území a jeho základní charakteristika

Obce Vlčnov a Veletiny se nachází ve Zlínském kraji, okrese Uherské Hradiště, přibližně 5 km jihozápadně od Uherského Brodu. Obec Veletiny leží v nadmořské výšce 199 m n.m. a k 31. 12. 2012 měla 555 obyvatel. Rozloha katastrálního území je 625,6 ha. Znak obce znázorňuje v zeleno-červeně polceném štítě zlaté vozové kolo, jehož středem prorůstá vykořeněná stříbrná hlava vinné révy se dvěma svěšenými hrozny nahoře po stranách. Pod nimi dva odvrácené stříbrné vinařské nože se zlatými rukojetmi. Obec Vlčnov se nachází v nadmořské výšce 226 m n.m., k 31. 12. 2012 měla 3047 obyvatel. Rozloha katastrálního území je 2130,1 ha. Ve znaku má obec v červeno-zlatě polceném štítě vpravo stříbrný vinařský nůž - kosíř se zlatou rukojetí, vlevo černá tyč ovitá zeleným stonkem vinné révy se dvěma listy a dvěma modrými hrozny. (statnisprava.cz, 2015)

Obr. 1 Lokalizace a reliéf modelového území. Zdroj: <http://www.mapy.cz/zemepisna>, 2015.

Jedná se o území na okraji Dolnomoravského úvalu (na přechodu do Vizovické vrchoviny), kde se přírodní charakteristiky území (zejména klimatické a půdní) v historii odrazily ve specifickém způsobu využití území – vinařství. Hmotné projevy vinařské

kultury vyústily v kulturní hodnoty (vinařské budy a s nimi spojené historické struktury krajiny), které jsou, spolu s Jízdou králů, významnou hodnotou kulturní identity.

Obr. 2 Jízda králů. Foto Rostislav Pijáček. Zdroj: <http://www.kskvlcnov.cz/fotogalerie/fotogalerie-2015/jizda-kralu-nedele/>

II.2. Primární struktura krajiny

Primární struktura krajiny popisuje kombinaci přírodních podmínek, která je pro danou lokalitu jedinečná. Základem analýzy i jejího grafického vyjádření v souboru specializovaných map s odborným obsahem je rozbor:

- geomorfologických podmínek (členitost reliéfu);
- mikroklimatických poměrů;
- geologických a hydrogeologických vlastností krajinného prostoru;
- pedologických poměrů;
- biogeografických charakteristik a prostorových jednotek v území.

V každé krajině je klíčovým faktorem jiná složka trvalých ekologických podmínek. Koncepce uspořádání krajiny musí diferencovat právě tuto jedinečnost konkrétního území.

Řešené území (k.ú. Veletiny a Vlčnov) geomorfologicky náleží do subprovincie Vnějších západních Karpat, což znamená, že v podloží dominují flyšové vrstvy magurského flyše, s vložkami pestrých vrstev jílovců. Na jihozápad od obce Vlčnov se nachází i vrstvy spraší. Okolí vodních toků je tvořeno fluvialními písčito-jílovitými sedimenty. To jsou také jediná území, kde se můžeme setkat s průlinovým kolektorem. Ostatní území leží na regionálním izolátoru (flyši).

V nivách se také vyskytují odpovídající půdy – fluvizemě a místy černice. Většina řešeného území je pak pokryta kambizeměmi a hnědozeměmi, pouze na strmějších částech svahů se občas nachází pararendziny.

Obec Včnov leží v údolí, terén se od ní zvedá téměř všemi směry, nejvyšším bodem je Černá hora s 364 m n.m. Terén klesá pouze směrem na sever, údolím Včnovského potoka. Nejnižším bodem území je niva Olšavy (200 m n.m.), která tvoří severní část modelového území. Táhlé hřbety, které území obklopují, vytváří pohledové horizonty a zároveň i místa výhledu a pohledové brány.

Obr. 3 Pohled na obec Vlčnov v širším krajinném kontextu. Foto D. Lacina.

Z biogeografického hlediska spadá celé území do Hluckého bioregionu (Culek, 1996). Ten je tvořen teplou pahorkatinou na jílovitém flyši, s široce otevřenými a mělkými údolními, s bohatou biotou a pronikajícími panonskými prvky. Potenciální vegetaci by tvořily dubohabřiny a ostrovy teplomilných doubrav.

Celé území leží v teplé oblasti T2, charakteristické je suchými jihovýchodními větry, padajícími přes hřbety Bílých Karpat a působícími zvláště v jarním období větrnou erozi. Tento faktor je důležitý pro další management území i s ohledem na to, že v území se nacházejí ve zvýšené míře snadno erodovatelné půdy (K-faktor podle Wischmeier – Smith, tj. faktor náchylnosti půdy k erozi, který mají vysoký především písčitéjší půdy, snadno propustné a vysýchavé).

Podrobnosti primární krajinné struktury popisují mapy primární krajinné struktury (Výkres č. 1) s vysvětlivkami v mapové legendě.

II.3. Interpretace primární struktury krajiny

tj. vyjádření přírodních předpokladů plnit různé funkce.

Cílem specializované mapy s odborným obsahem je vyjádřit prostorovou diferenciaci krajiny podle přírodních a krajinně ekologických rámců do následujících kategorií:

- území obtížně využitelná (s ekologickými limity okrajovými; přírodní limit nižšího stupně)
- území nevyužitelná (s ekologickými limity podmiňujícími; přírodní limity vyššího stupně)
- území citlivá (s ekologickými riziky omezujícími; ekologické riziko nižšího stupně)
- území zranitelná (s ekologickými riziky vylučujícími; riziko vyššího stupně)
- území bez přírodních limitů a rizik

Mapa interpretace primární krajinné struktury vyjadřuje vztahy a znaky **PREVENTIVNÍ**. Upozorňuje na možné problémy při využívání území. V konkrétním řešeném správním obvodu tyto problémy nemusí být aktuální. Koncepce uspořádání krajiny musí na tyto existující skutečnosti upozornit v zájmu předcházení vzniku aktuálních problémů.

V modelovém území Veletin a Vlčnova jsou přírodní limity a rizika dány především charakteristikami hydrogeologickými (průlinové kolektory v nivách znamenající nebezpečí znečištění podzemních vod), geologickými a geomorfologickými (flyšové

vrstvy, které po nasycení vodou jsou náchylné k sesuvům obzvláště na svazích) a půdními vlastnostmi (kvalitní půdy s vysokou náchylností k erozi). Detailně jsou přírodní limity a rizika jako interpretace vlastností primární krajinné struktury popsány v příloze 1 – Interpretace primární krajinné struktury.

II.4. Sekundární struktura krajiny⁴

Vyjadřuje způsob využití přírodních daností obyvateli území. Toto využívání může být harmonické a kulturní, ale může být i diskrepanční, devastační.

Základem analýzy je rozbor současného využití území (land use) podle prováděcí vyhlášky ke stavebnímu zákonu č. 501/2006 Sb. Tato vyhláška dělí plochy podle rozdílného způsobu využití území:

- plochy zastavěné, zastavitelné, zpevněné⁵: bydlení, rekreace, občanského vybavení, plochy veřejných prostranství, smíšené obytné, dopravní infrastruktury, výroby a skladování, smíšené výrobní;
- plochy nezastavěné a nezastavitelné⁶: vodní a vodohospodářské, zemědělské, lesní, přírodní, plochy smíšené nezastavěného území
- plochy těžby nerostů a plochy specifické⁷

Analýza sekundární struktury území je standardním obsahem územního plánu, urbanistické koncepce a koncepce technické infrastruktury území. Pro koncepci uspořádání krajiny je doplňujícím údajem stupeň antropického ovlivnění ploch:

- přírodě blízké vodní plochy a toky;
- vyvinutá aluvia, mokřady a prameniště;
- lesní porosty přírodě blízké;
- porosty dřevin rostoucích mimo les přírodě blízké (relikty, refugia, remízy);
- trvalé travní porosty s podílem nebo s převahou přirozeně rostoucích trav a bylin;
- místa výskytu evropsky chráněných druhů planě rostoucích rostlin nebo volně žijících živočichů

⁴ „užitá“ struktura krajiny

⁵ § 4 až § 12 vyhl. č. 501/2006 Sb.

⁶ § 13 až § 17 vyhl. č. 501/2006 Sb.

⁷ § 18 a § 19 vyhl. č. 501/2006 Sb.

Podklady pro hodnocení land use poskytuje mapování biotopů⁸, systém NATURA 2000 (EVL) a vlastní terénní průzkum. Plochy s rozdílným způsobem využití⁹ lze s ohledem na specifické podmínky a charakter území dále podrobněji členit¹⁰. Způsob podrobnějšího členění ploch s rozdílným způsobem využití uvádí např. metodika MINIS (Poláček J., Poláčková V. a kol., 2010) nebo metodiky MŽP (Vorel I. a kol., 2012). Pro koncepci uspořádání krajiny je podrobné členění vhodné zejména pro plochy smíšené nezastavěných území pro vyjádření převládajícího a doplňkového využití.

Konkrétní použití těchto metodických postupů v souboru speciálních map s odborným obsahem v mapě sekundární struktury krajiny vyjadřuje příslušný výkres a jeho mapová legenda.

Modelové území Veletin a Vlčnova je z hlediska využití krajiny převážně územím zemědělským, kde dominuje orná půda. Na katastrálním území Veletiny je to 284,3 ha (z celkových 433,28 ha zemědělské půdy), na katastrálním území Vlčnova je to 1662,86 ha orné půdy (z celkových 1851,42 ha zemědělské půdy).

Z tohoto důvodu bylo třeba se pro zhodnocení celkové stability území a doporučení pro jeho další využívání zaměřit na všechny ostatní krajinné pokryvy a ty podrobněji roztrždit způsobem, který podá informaci o intenzitě jejich využití. Extenzivně využívané a přírodě blízké plochy je v území třeba podporovat a chránit.

Pro tyto účely byla vytvořena podrobná stupnice land use. Detailní charakteristika kategorií je následující:

- zastavěné území - obecně bez dalšího rozlišení; součástí mohou být i izolované stavby, pokud nespádají do jiných kategorií
- orná půda intenzivní - plochy intenzivní zemědělské produkce; nemusí být přímo závislá na velikosti jednotlivých ploch, ale od způsobu hospodaření, použití velkých mechanizačních prostředků, anebo komerčního přístupu
- orná půda – drobná držba - především klasické páskové uspořádání parcel s dominancí využití jako orná půda (ojediněle a nepravidelně se mohou

⁸ Katalog biotopů ČR: Chytrý M., Kučera T., Kočí M. a kol. (2001)

⁹ § 3, odst.(2) písm. a) vyhl. č. 501/2006 Sb.

¹⁰ § 3, odst. (4) vyhl. č. 501/2006 Sb.

vyskytovat i jiné kultury); záhumenky a menší plochy obhospodařované menší mechanizací; produkce pro vlastní spotřebu nebo pouze jako přivýdělek

- vinice - plochy vinic bez dalšího rozlišení; mohou být vymezeny mimo zastavěné území nebo v jeho v okrajových částech sousedících s „volnou“ krajinou
- sad - plochy sadů bez dalšího rozlišení; mohou být vymezeny mimo zastavěné území nebo v jeho v okrajových částech sousedících s „volnou“ krajinou; extenzivní staré ovocné sady mohou být pro své přírodní hodnoty řazeny do kategorie rozptýlené zeleně
- zahrada - plochy zahrad bez dalšího rozlišení dle intenzity využití; mohou být vymezeny mimo zastavěné území nebo v jeho v okrajových částech sousedících s „volnou“ krajinou (prstence zahrad za převážně řadovou zástavbou směrem k extravilánu)
- mozaika kultur - drobná držba: především klasické páskové uspořádání parcel s dominancí využití jako vinice, sad, zahrada; často velký podíl trvalých travních porostů s liniemi ovocných dřevin (definovatelné historické krajinné struktury)
- trvalý travní porost intenzivní - dle Katalogu biotopů ČR se jedná o intenzivně obhospodařované louky (biotop X5)
- trvalý travní porost extenzivní - všechny přírodní travinobylinné biotopy dle Katalogu biotopů ČR (především řada T); je možno a vhodné vymezovat i v případech většinového výskytu v mozaice s jinými způsoby využití, pokud není zařazen do kategorie rozptýlené zeleně
- lesní porost nepůvodních dřevin - dle Katalogu biotopů ČR se jedná o biotop X9
- lesní porost původních dřevin - dle Katalogu biotopů ČR se jedná o biotop řady L včetně výskytu v mozaice s nepůvodními
- vodní tok regulovaný technicistní - tvrdé úpravy koryta, dna, břehů (opevnění, ohrázení, zkanalizování, ...)
- vodní tok regulovaný přírodě blízký - spíše drobnější úpravy toku, jednotlivé objekty v podobě menších jezů, skluzů, splavů, apod., nepravidelný výskyt přírodě bližšího litorálu, časté břehové porosty, dílčí revitalizace
- vodní tok neregulovaný - přirozený vodní tok, případně zcela revitalizovaný (v modelovém území se nevyskytuje)
- vodní plocha stojatá - rybníky, jezera, přehradní nádrže bez dalšího rozlišení; ne však koupaliště/bazény

- rozptýlená zeleň dřevinná - s převahou dřevinných vegetačních prvků, obvykle neudržované porosty křovin, sukcesní stádia na dlouhodobě neobhospodařovaných plochách (často opuštěné staré sady, meze, strže) bez rozlišení kvality. Výskyt možný v mozaice s travinobylinnými porosty různé kvality, avšak dřevinná složka je výrazně dominantní
- rozptýlená zeleň travinobylinná - obvykle neudržované travinobylinné porosty v různém stádiu sukcese nebo údržby bez rozlišení kvality (často opuštěné staré meze, linie s menšími a/nebo řídko rostoucími dřevinami podél cest, opuštěné intenzivní sady či vinice). Výskyt možný v mozaice s dřevinnými porosty různé kvality, avšak travinobylinná složka je výrazně dominantní

Obr. 4 Ukázka plochy rozptýlené zeleně travinobylinné. Foto: D. Lacina.

- plochy výroby a skladování - zřetelně rozlišitelné areály různé velikosti buď v okrajích zastavěného území sousedících s „volnou“ krajinou nebo samostatně umístěné mimo „intravilán“ (např. i benzínová stanice)
- dopravní infrastruktura - dálnice, silnice I. – III. třídy, asfaltem/makadamem zpevněné účelové komunikace mimo zastavěné území, železniční tratě

- technická infrastruktura - převážně maloplošné (až bodové) jevy jako ČOV, vodárna, rozvodna/trafostanice, větrná elektrárna, stožár GSM, těžební věž, apod.
- skládka - skládka odpadu, hnojiště, silážní jáma, odkaliště
- plocha rekreace a sportu - hřiště, kemp, golfový areál, koupaliště (umělý ohrazený útvar s infrastrukturou)

II.5. Interpretace sekundární struktury krajiny

tj. rozbor střetů mezi primární a sekundární strukturou krajiny

Existuje mnoho různých situací, kdy požadavky na území překračují jeho přirozené předpoklady taková očekávání naplnit. Uživatelé území se snaží např. upravit hydrologické poměry (odvodňování pozemků, napřimování meandrů); trofické charakteristiky biotopů (přihnojování, minerální výživa), nebo zhodnocovat pozemky různými stavbami pozemními, vodohospodářskými, zemědělskými apod.

Změna trvalých ekologických podmínek je však principiálně nemožná dočasné změny přirozených podmínek lze dosáhnout jen za cenu deficitu, který se projeví v delším časovém horizontu – za časovým horizontem zájmu vlastníka nebo investora. Takové dočasné změny jsou v rozporu s principy udržitelného rozvoje a nelze je považovat za projev obytné/žité kultury.

Rozpor mezi přirozenými předpoklady území na jedné straně, a požadavky na užítky/benefity na straně druhé je třeba prostorově vymezit srovnáním primární a sekundární struktury krajiny ve výkresu interpretace.

Mapa interpretace sekundární krajinné struktury vyjadřuje problémy **KAUZÁLNÍ**. Upozorňuje na existující problémy při současném využívání území. Koncepce uspořádání krajiny musí tyto existující střety řešit v zájmu trvale udržitelné kultury využívání krajiny.

V modelovém území katastrů Veletin a Vlčnova nejčastěji dochází ke střetu přírodních daností území s využitím pro zemědělské hospodaření a to intenzivní velké bloky orné půdy. Na svazích je orná půda náchylná k vodní erozi, silné erozi podléhají i údolnice

v orné půdě. Na rovinatém terénu je půda náchylná k erozi větrné. Můžeme tak říci, že erozní ohroženost je jedním ze základních problémů.

Obr. 5 Údolnice v orné půdě silně podléhající erozi. Foto: D. Lacina.

Dále je problematické umístování orné půdy v nivách, neboť může při hospodaření dojít ke znečištění podzemních vod zejména hnojiv.

Naopak např. sesuvná území, daná kombinací flyšového podloží a velkých svahů jsou aktuálně zalesněná, tedy stabilizovaná odpovídajícím využitím.

Detailně střety sekundární krajinné struktury s přírodními limity a riziky popisuje příloha č. 2.

II.6. Terciární struktura krajiny

II.6.1. Historie krajiny v okolí Veletin a Vlčnova

Veletiny patří k velmi starým osadám, neboť ležely na starodávné cestě vedoucí z Brna přes Bzenec, Kunovice, Sady a Podolí na Uherský Brod a dále

Starohrozenkovským průsmykem do Uher. Stará pověst klade dokonce její původ do období říše Velkomoravské.

První písemná zmínka o obce Veletiny pochází z roku 1201. V červenci toho roku daroval český král Přemysl Otakar I. klášteru Hradiště u Olomouce ves Štěpánov a současně potvrdil tomuto klášteru držbu řady vesnic, mezi jinými i Veletin. Počátkem 13. století se osada stala majetkem drobné domácí šlechty, jejíž členové se psali po vsi (Vladykové z Veletin).

V roce 1615 bylo ve Veletinách 42 usedlých (tj. gruntů) a mlýn. (Uherskobrodský urbář z r. 1615 - MZA Brno F-281).

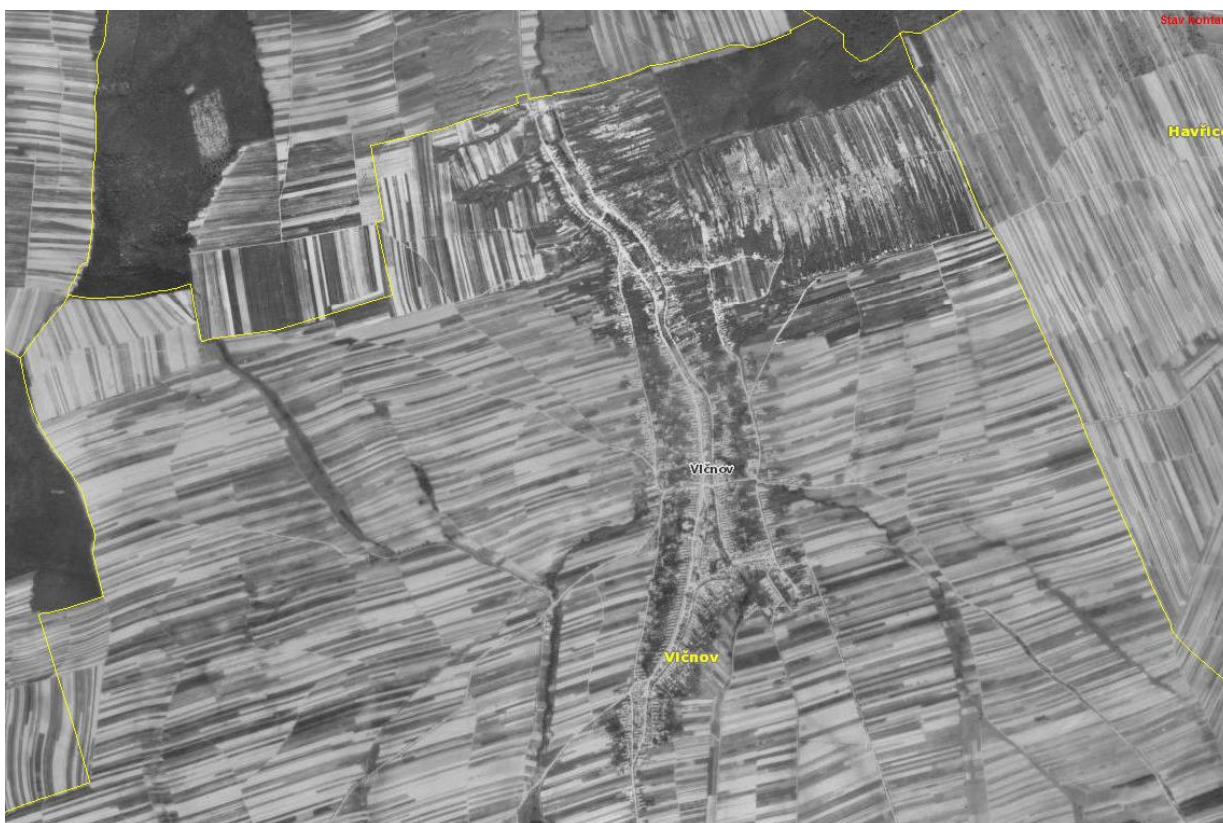
V roce 150 bylo v obci Veletiny založeno Jednotné zemědělské družstvo. V průběhu roku 1960 se JZD Veletiny stává tzv. "většinovým družstvem" a v obci zůstává pouze jeden soukromý zemědělec. V družstevním kravíně bylo chováno 130 dojnic, na vepříně 44 prasnic a v drůbežárně 1200 slepic.

V roce 1980 započala integrace Veletin pod Vlčnov a také regulace Olšavy od mostu po Hračovice.

První písemná zmínka o obci Vlčnov pochází z roku 1264. První písemnou zprávu o kostele ve Vlčnově nacházíme v listině dominikánského kláštera v Olomouci z roku 1373. Avšak gotický portál pod věží dosvědčuje, že kostel vznikl již v polovině 13. století. Kostel byl založen cisterciáckým klášteřem.

Středověkou kolonizaci regionu přerušovaly opakované válečné nájezdy v polovině 13. století, kdy po tatarském (1241) a kumánském (1253) vpádu bylo pohraničí prakticky vylidněno. Nepokoje, nájezdy a války pokračovaly prakticky až do konce 15. století. Do té doby představoval celý region velice neklidné a nejisté pohraniční pásmo mezi Moravou a Uhrami. Dočasný klid a hospodářský rozvoj přinesla až vláda Jagellonců v 16. století. Ovšem již v příštím století byl tento klid narušen nájezdy Bočkajovců a vpády Turků, koncem 17. století i kuruckých oddílů hraběte Tökölyho. Poloha regionu prakticky na horké hranici mezi českými zeměmi a Uhrami však přinesla problémy i začátkem 18. století, kdy po nájezdech vojsk Františka Rákocziho II. byla řada obcí opět úplně vypleněna.

Období rozvoje na počátku 20. století reprezentoval zámeček Pepčín, který na návrší severně od Vlčnova postavil v letech 1903 až 1905 hrabě Václav Kounic; byl stržen roku 1981.

Obr. 6 Členitá pozemková držba na leteckém snímku z roku 1950. Zdroj: <http://kontaminace.cenia.cz/>

Typická krajinná mozaika byla zrušena v období socialismu, scelením pozemků do ohromných lánů orné půdy a likvidací rozptýlené krajinné zeleně.

Obec Vičnov proslavila tradiční Jízda králů, která se koná vždy poslední neděli v květnu na Letnice. „Král“ ve vičnovském kroji projíždí vesnicí se svou družinou. Do vsi zajížděl malíř Joža Uprka, který také Jízdu králů zachytil na svém obraze. Etnograficky obě obce patří do folklórně bohaté oblasti Slovácka.

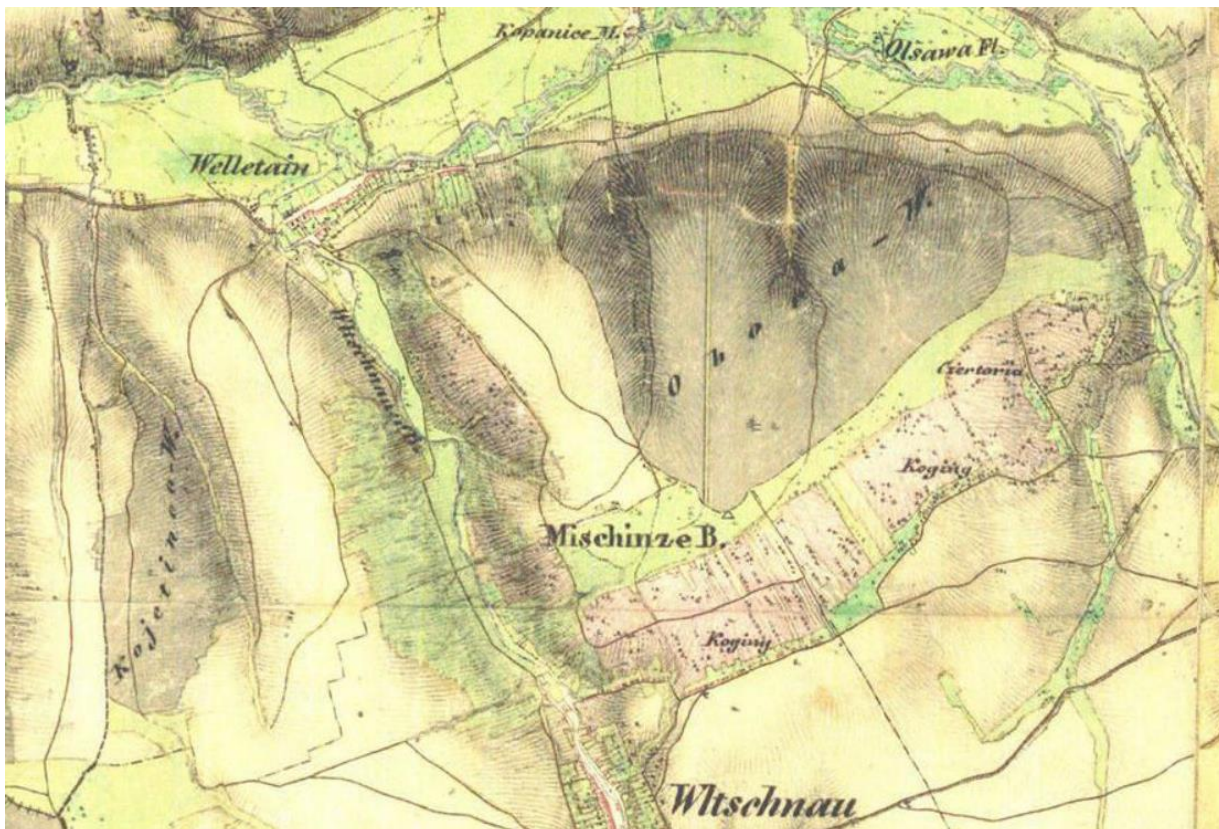
II.6.2. Hmotné a nehmotné stopy historie v památkové ochraně

Z nemovitých kulturních památek patří k nejvýznamnějším vesnické památkové rezervace Veletiny – Stará Hora (č. rejst. 1107) a Vičnov – Kojiny (č. rejst. 1108). Především v rámci těchto rezervací jsou lokalizovány památkově hodnotné objekty, vinné budy. (MonumNet, 2014) Budy jsou nadzemní vinohradnické stavby (lisovny vína s komůrkou), beze sklepů. Tento typ je rozšířený jen na Uherskobrodsku, zejména ve Vičnově, v Havřicích a ve Veletinách. Všechny typy búd měly dřevěné stropy a střešní krytinu ze slaměných došků, které až po první světové válce nahradila pálená krytina. Interiér těchto staveb se sestává ze dvou místností: větší, v přední části budy, s mohutným dřevěným šroubovým presem (lisem) a zadní menší „komůrky“, sloužící jako kvasírna hroznů a úložný prostor pro sudy (Vičnovské budy, 2015).

Obr. 7 Búdy ve Veletinách. Foto: D. Lacina.

Oblasti búd jsou hlavní hodnotou kulturního dědictví území, nejen z hlediska historické architektury, ale také kvůli historickým strukturám krajiny, které se na ně váží. Ty jsou dány drobnou pozemkovou držbou s mozaikou kultur (sady, vinohrady, zahrady, travní porosty, políčka) a vytváří významný znak krajinného rázu. Búdy jsou připomínkou místního vinařství, které zde zaniklo po epidemii révokaza na počátku dvacátého století. Plochy vinic je možné najít ještě na mapách Stabliního katastru. Vinice po epidemii révokaza na začátku 20. století vystřídaly sady. Pro svůj nesporný typologický význam a zachování archaických konstrukcí byl celý areál búd prohlášen v roce 1995 vládou České republiky za památkovou rezervaci.

Obr. 8 Růžově vyznačené plochy vinogradů a zeleně vyznačené plochy trvalých travních porostů na mapách II. vojenského mapování. Druhá polovina 19. století. Zdroj: <http://www.mapy.cz/19stoleti?x=15.6252330&y=49.8022514&z=8>

Obr. 9 Kostel ve Vlčnově. Foto: D. Lacina.

Ve Vlčnově se nachází také několik památkově chráněných venkovských usedlostí, a kostel sv. Jakuba Většího a kaplička při čp. 106 (MonumNet, 2014). Kostel se zároveň promítá do siluety sídla při příjezdu do obce a vytváří tak pohledovou dominantu.

V katastrálním území Veletin se dále nachází dvě archeologická naleziště, jednak neolitické sídliště a raně středověké pohřebiště, jednak předpokládaná poloha historického jádra obce. V katastrálním území Vlčnova se jedná o 7 lokalit, raně středověké slovanské hradisko (poškozené), depozit bronzových předmětů a keramiky z doby bronzové, sídliště doby železné na ostrožně, pozůstatky roubené středověké stavby a jáma lidu popelnicových polí, depot měděných šperků z eneolitu, zbytky hrádku z vrcholného středověku, sídliště z mladší doby železné a římské, rondely z eneolitu. (Státní archeologický seznam, 2014)

Jako nehmotné kulturní dědictví UNESCO je od 27. 11. 2011 chráněna Jízda králů. Jízda snad vznikla původně z královských ceremonií, či z velikonočních procesí, které mají již původ v pohanských snahách o zajištění bohaté úrody na polích pomocí jakéhosi veřejného průvodu na koních, objíždky polí. Jinak svatodušní objíždky na koních mají společný jakýsi charakter prosebných procesí a jsou formálně podobné se svatodušními obřadními královskými průvody, nesou se prapory, kříže, zpívá se. V současnosti nejrozšířenější legendou je příběh o útěku uherského krále Matyáše Korvína, poraženého v jednom střetu (1469) během válek s Jiřím z Poděbrad a skrývajícím se v Uherském Brodě. Matyáš Korvín se měl převléci za ženu, ozdobit se pentlemi, do úst vložit růži, aby se hlasem neprozradil a jelikož utíkal z boje bez prostředků, musel (buď on samotný, nebo zbytek jeho družiny) žádat vesničany o jídlo, než se dostal na svůj hrad v Trenčíně. (Jízda králů, 2015)

Z hlediska vývoje krajiny je možné vyzorovat, že vliv člověka se projevuje zejména ve zmenšování ploch trvalých travních porostů (intenzivní využívání niv) a nárůstu zemědělské půdy. Ta také ve druhé polovině 20. století výrazně změnila svou strukturu, z drobných políček na velké bloky. Plochy lesních porostů jsou naproti tomu poměrně stabilizovány v obtížně obdělateľných polohách. Nutno podotknout, že krom těchto TTP v nivách a okolí vodních toků bylo historicky v území minimum rozptýlené

zeleně (Císařské otisky map Stabilního katastru). Zemědělské využití každého obdělátného kousku půdy bylo prioritou.

II.6.3. Hmotné stopy historie ve skladebných prvcích krajinné struktury

Nemovitě kulturní památky představují přímou formu ochranu historického a kulturního dědictví. Pro jejich ochranu existuje explicitní a taxativní zákonné zmocnění ve speciálním zákoně (o státní památkové péči). Obtížnějším úkolem je ochrana obecněji formulovaných kategorií hodnot, jako je např. „*historická krajinná struktura*“, nebo „*historická krajinná stopa*“, které tvoří podstatu např. památkových zón (resp. krajinných památkových zón).

Obdobná legislativní praxe je u ploch s přírodními hodnotami: kategorie území, chráněné zákonem o ochraně přírody a krajiny, jsou v procesu územního plánování nezpochybnitelně rezervovány pro tyto funkce. Platí to zejména pro všechny skupiny maloplošných zvláště chráněných území (přírodní rezervace, národní přírodní rezervace, přírodní památky, národní přírodní památky, ekologicky významné lokality EVL soustavy NATURA 2000); nebo pro kategorie maloplošných obecně chráněných území (např. významné krajinné prvky, skladebné části územních systémů ekologické stability krajiny: biocentra, biokoridory; místa krajinného rázu, příp. oblasti krajinného rázu).

Obecné členění hodnot podle způsobu jejich vzniku ve specializované mapě s odborným obsahem:

- kulturně - historické,
- esteticko - percepční
- přírodní

Jejich ochranu shrnují následující zásady, použité při formulaci koncepce uspořádání krajiny:

A) základem analýzy je přehled platných legislativních limitů pro využití území podle „tvrdých norem“:

- taxativní výčet ploch s hodnotami podle zákona o ochraně přírody a krajiny:

- * plochy vyhlášené nebo registrované: PR, PP, NPR, NPP, EVL Natura 2000, VKP;
- * skladebné části územních systémů ekologické stability krajiny (biocentra a biokoridory), dodržující 5 skladebných principů¹¹
- podle zákona o státní památkové péči:
 - * památkové objekty a statky;
 - * historické celky, krajinné dominanty;
 - * ochranná pásma památek;
 - * památkové rezervace a zóny;
 - * historické krajinné prvky (aleje, technická díla – rybníky, kanály, hráze ...);
 - * archeologická naleziště.
- podle ostatních speciálních zákonů;

B) nebo podle „měkkých norem“ (bez taxativního výčtu předmětu ochrany):

- podle mezinárodních úmluv;
- podle cílů a principů zákona o územním plánování a stavebním řádu: plochy evidované v ÚAP – např. místa krajinného rázu, historické krajinné stopy, historická krajinná struktura
- podle různých oborových (průřezových) norem, definujících obecné postupy pro nalezení, ochranu nebo zmnožení hodnot¹², např. systémy zeleně sídla, green-blue-brown infrastructure

C) podle ujednání Evropské úmluvy o krajině se doporučuje, aby byla expertní analýza problému doplněna o vyjádření dotčených obyvatel (např. některou z metod komunitního plánování);

Skladebné prvky historických, kulturních a percepčně-estetických hodnot vyjadřuje samostatná speciální mapa s odborným obsahem, jejíž obsah je rozveden v následující kapitole.

II.7. Identifikace hodnot terciární struktury krajiny

Hodnoty terciární krajinné struktury byly vymezovány a dále interpretovány podle následujících principů:

¹¹ tj. princip: reprezentativnosti, prostorové jednoznačnosti, vyspělosti v současném stavu, minimálních prostorových parametrů a propustnosti

¹² např. platné profesní standardy České komory architektů (2011)

- ztráta historických kulturních hodnot je často trvalá a proto nenahraditelná. Hmotné stopy historie zaznamenávají a připomínají hodnotový systém, prověřený hloubkou času. Zákonná zmocnění (památkový zákon, stavební zákon, mezinárodní úmluvy) ukládají tuto hodnotu chránit. Žádné zákonné zmocnění nepřipouští historické hodnoty ničit (s výjimkou zákonů o protiprávnosti totalitních režimů).
- při stanovení hodnoty je uplatněn princip dvoustupňové škály: určující (hlavní) hodnota je stanovena v jednom ze stupňů významnosti - **základním** nebo **zvýšeném**. Rozdělení do dvou stupňů umožňuje lépe určit hlavní hodnotu plochy a tedy důvod, pro který návrh bude vytvářet regulaci (s ohledem i na ostatní identifikované hodnoty).
- velkoplošné hodnoty (např. národní parky, chráněné krajinné oblasti, přírodní parky, chráněné oblasti přirozené akumulace vod, archeologická naleziště, apod.) představují vždy rozptýlenou koncentraci hodnot, proto jsou hodnoceny v základním stupni.
- naopak maloplošná území zpravidla představují vysokou koncentraci hodnoty; jsou hodnocena ve vyšším stupni.
- v rámci identifikace hodnot terciární krajinné struktury není předmětem hodnocení významnost jednotlivých ochranných režimů, ani není stanoveno pořadí jejich důležitosti v rámci koncepce uspořádání krajiny.
- jsou-li dva stupně ochrany RŮZNĚ SILNÉ, výsledné hodnocení respektuje stupeň vyšší.
- i když v území existuje pouze jediná úroveň hodnoty, vždy je třeba stanovit její úroveň: nižší nebo vyšší.
- pokud jsou v rámci hodnocení dva stupně STEJNĚ SILNÉ, lze při stanovení rozvojových priorit uplatnit některé z následujících pravidel:
- princip kauzality: pokud biotop vznikl lidským zásahem (např. jako výsledek architektonické práce), pak je třeba ochranu vzácných druhů i jejich biotopů zajistit regenerací a rekonstrukcí původních a autentických zásahů
- princip jedinečnosti: např. pokud alej v krajině (v plochách s rozdílným využitím) je absolutně přímá, pak má její prostorová a taxonomická koncepce přednost před druhovou ochranou i evropsky významných taxonů (např. páchník hnědý, tesařík obrovský, roháč obecný ...) za předpokladu, že v nejbližším okolí

existuje řada jiných zjištěných nalezišť s vysokou populační hustotou těchto druhů.

- princip strategie: pokud je jako jeden ze strategických cílů (ve smyslu „*cílových charakteristik krajiny*“¹³) stanovena přednost určité hodnoty před jinou, pak musí mít přednost i v koncepci uspořádání krajiny.
- pokud v území existují legislativní limity s rozdílnou hranicí, je třeba posoudit předmět ochrany. Pokud sledovaný jev vychází ze shodných přírodních daností: např. CHKO a CHOPAV, přírodní park a CHKO, pak lze v koncepci uspořádání krajiny navrhnout jedinou (společnou) integrovanou hranici pro vyjádření způsobu ochrany hodnot území.
- pokud však spolu předmětné jevy z hlediska předmětu ochrany nesouvisejí (např. CHOPAV a komponovaná krajina či krajinná památková zóna), pak je třeba hranice interpretovat nezávisle a prostorově je odlišit.

Zápis - identifikace hodnot terciární struktury krajiny:

13Pke

Tab. č. 1: Symboly použité ve specializované mapě s odborným obsahem

SYMBOL	VYSVĚTLENÍ
13	číslo plochy
P	hodnota hlavní
k	hodnota vedlejší
e	hodnota vedlejší

SYMBOL	VYSVĚTLENÍ
P, p	hodnota PŘÍRODNÍ
K, k	hodnota KULTURNĚ-HISTORICKÁ
E, e	hodnota PERCEPČNĚ-ESTETICKÁ

V modelovém území Veletin a Vlčnova se jako kulturně-historické hodnoty projevují nejvýznamnějším způsobem soubory búd, které jsou zároveň chráněny jako vesnická památková rezervace (kulturní hodnota) a také jsou součástí historických struktur krajiny (historická hodnota, doklad historického vývoje území). Búdy mají také význam z esteticko-percepčního hlediska, neboť se kladným způsobem podílejí na utváření místního krajinného rázu. Jejich význam je ale nejen místní, ale ze všech výše uvedených důvodů nadregionální. Proto také historické struktury krajiny, vážící se na búdy, byly vymezeny ve 4 kategoriích (tradiční formy hospodaření, historická zástavba, plochy méně zachovalé a plochy ovlivněné sukcesí) – je tak možné diferencovat lépe jejich stav a rozhodnout se podle něho, jak nastavit další management. Součástí

¹³ viz Evropská úmluva o krajině

hodnot jsou i další památkově chráněné objekty, drobné sakrální objekty a archeologické lokality.

Obr. 10 Historická struktura krajiny – drobná pozemková držba. Foto: D. Lacina.

Obr. 11 Pohledová brána při příjezdu do Vlčnova, navíc s kulturně-historickou hodnotou v podobě drobného sakrálního objektu. Foto M. Flekalová.

Z esteticko-percepčních charakteristik je třeba zmínit pohledové horizonty, které díky geomorfologii území lemují jeho větší část. Pohledové brány jsou území, kde se právě při překročení pohledového horizontu otvírá pohled na modelové území a jeho krajinné dominanty. Mezi pozitivní pohledové dominanty patří kostel sv. Jakuba staršího ve Vlčnově, budy a zachovalé plužiny. Do negativních dominant je pak možné řadit objekty zemědělského družstva, pohledově exponované výrobní haly a televizní vysílač.

Obr. 12 Znárodnění pohledové exponovanosti z výhledových stanovišť. Čím tmavší barva, z tím více stanovišť je plocha viditelná.

Jako specifická esteticko-percepční hodnota byla vymezena pohledově exponovaná území. V území bylo identifikováno 9 výhledových stanovišť (např. pohledové brány, přirozené vyhlídky) a pomocí nástrojů ArcGis vypočítány plochy viditelné z těchto stanovišť. Při překryvu viditelnosti alespoň ze 4 výhledových stanovišť byla plocha

označena jako pohledově exponovaná. Důvod vymezení pohledově exponovaných ploch je v tom, že to jsou plochy, které mají jak obyvatelé, tak návštěvníci území nejčastěji na očích a tedy případné rušivé prvky v nich umístěné by vedli k časté konfrontaci lidí s nimi.

Obr. 13 Rozhledna jako akcentace výhledového místa. Foto: D. Lacina.

Přírodních hodnot v území není tolik, vzhledem k jeho intenzivnímu hospodářskému využití. Nejvýznamnějšími jsou dvě přírodní rezervace. Jednak Vlčnovský háj, který představuje karpatskou dubohabřinu s bohatým bylinným patrem a výskytem chráněných druhů rostlin i živočichů. Předmětem ochrany je zachování typické vegetace karpatské prvosenkové dubohabřiny s bohatým výskytem ohrožené ladoňky dvoulisté chlumní (*Scilla bifolia subsp. buekkensis*). Jednak Kovářův Žleb, kde rezervaci tvoří travnaté a křovinaté stráně v členitém terénu s hluboce zařezaným žlebem. Předmětem ochrany jsou květnaté subxerofilní louky a extenzivní ovocné sady lesostepního charakteru na středně svažitéch pozemcích v kolinném stupni panonského termofytika. Jde o výjimečnou lokalitu teplomilné flóry a fauny, kdysi typické pro stepní zónu jihovýchodní Moravy a ukázkou historické kulturní krajiny moravského Slovácka vytvořené citlivým hospodařením člověka. Dále je podstatnou hodnotou území VKP Hlaviny s výskytem vstavačovitých rostlin a Evropsky významná

lokalita soustavy NATURA 2000 - CZ072001, Kovářův žleb – Obora, která podobně jako přírodní rezervace chrání rozsáhlý a souvislý komplex ochránářsky cenných karpatských dubohabřin (L3.3B), bazofilních teplomilných doubrav (L6.4), panonských dubohabřin (L3.4) a údolních olšin (L2.2B) v jinak poměrně intenzivně obhospodařované krajině. Součástí komplexu jsou také porosty reprezentativních širokolistých suchých trávníků (T3.4D), které se zde vyskytují na extenzivně obhospodařovaných loukách a v sadech. Přírodní hodnoty také reprezentuje síť územního systému ekologické stability, která v modelovém území dokonce zahrnuje nejen prvky lokální, ale také regionální a nadregionální. Ovšem v praxi se jedná často jen o vymezení v mapě, v krajině je v těchto plochách v reálu stále orná půda.

Obr. 14 Přírodní rezervace Vlčnovský háj. Foto: M. Flekalová.

Detailní soupis všech hodnot a jejich významu je uveden v Příloze 3 – Identifikace hodnot terciární krajinné struktury.

Mapa identifikace hodnot terciární krajinné struktury vyjadřuje vztahy a znaky **PREVENTIVNÍ**. Upozorňuje na možné problémy při využívání území. V konkrétním řešení správním obvodu tyto problémy nemusí být právě v době řešení aktuální, ale

koncepce uspořádání krajiny musí na tyto existující skutečnosti upozornit v zájmu **předcházení vzniku** aktuálních problémů.

Zvláštním důvodem pro použití preventivní mapy identifikace hodnot terciární krajinné struktury je převod dosud nezastavěného území do ploch zastavitelných v urbanistické koncepci územního plánu. Připravované rozvojové záměry je třeba velmi pečlivě konfrontovat s podrobnou identifikací hodnot a při hrozbě jejich narušení od záměru ustoupit. Postup řešení potenciálních střetů je shodný s řešením střetů existujících – viz následující kapitola č. II.8.

II.8. Interpretace střetů v terciární struktuře krajiny

tj. rozbor střetů mezi sekundární strukturou krajiny (aktuálním využíváním) a identifikací hodnot v terciární struktuře krajiny

Existuje mnoho různých situací, kdy reálné využívání území nerespektuje platné zákony (nebo jinak formulované požadavky na území), překračuje požadavky na ochranu přírodních, historických, kulturních nebo percepčně-estetických hodnot:

- rozdílnou právní sílu veřejných zájmů vyjadřují jednak samostatné speciální zákony, jednak obecné cíle územního plánování: „... *ochrana a rozvoj přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území a ochrany krajiny jako podstatné složky prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti*“¹⁴.
- výkres (specializovaná mapa s odborným obsahem v souboru map) vyjadřuje prostorové projevy vzniklých střetů.
- ukázkou způsobu přemýšlení o možných střetech mezi sledovanými jevy a aktuálním využíváním území v obecné rovině popisuje na příkladu esteticko-percepčních charakteristik tab. č. 2.

Mapa interpretace sekundární krajinné struktury vyjadřuje problémy **KAUZÁLNÍ**. Upozorňuje na existující problémy při současném využívání území. Koncepce uspořádání krajiny tyto existující střety řeší v zájmu trvale udržitelné kultury využívání krajiny. Existují-li negativní pohledové dominanty ve stabilizovaných územích, je řešení často obtížné. Rozhodujícím kritériem je životnost zdroje hodnoty a její srovnání s

¹⁴ §18, odst. (4) zák. č. 183/2006 Sb.

životností objektu negativní pohledové dominanty. V případě příznivého porovnání životností lze regeneraci území založit na požadavku, aby rušící objekt nebyl (po dožití) obnovován ve své původní podobě a formě.

Jak bylo již uvedeno v kap. II.7, na hranici mezi přístupem preventivním a kauzálním je posuzování záměrů na změnu území nezastavěného na zastavitelné. V takové situaci se může urbanistická koncepce dostat do rozporu s koncepcí uspořádání krajiny. Rozpor se řeší na základě zadání územního plánu, podle zásad územního rozvoje kraje, atp.

Tab. č. 2: Esteticko-percepční projevy terciární struktury krajiny

OBJEKT	PERCEPČNÍ EFEKT	ZPŮSOB DOSAŽENÍ
výhlídka	překážky nebrání výhledu do kraje	nepřipustit překážky ve výhledu
dominanta	překážky nebrání pohledu na dominantu	nepřipustit konkurenční kodominanty ¹⁵
z dominanty na dominantu	prázdný prostor: osa = pohled, nadhled, podhled, průhled	v pohledové ose nepřipustit žádné konkurenční kodominanty
z dominanty na horizont - pohledovou linii	prostor (výseč) s mozaikou ploch v historické struktuře	ve výseči podíl matrice k hmotě historických stop a prvků
z panoramatické (kočárové) cesty na horizont - pohledovou linii	prostor s mozaikou ploch v historické struktuře: proměňující se krajinný obraz, film	v plenéru proměňující se podíl matrice k hmotě historických stop a prvků
vstupní brána	prostor s vysokou koncentrací pocestných (zlom silnice nebo stezky, oblouk železnice, ohyb řeky): výseč s mozaikou ploch v historické struktuře	ve výseči podíl: matrice k hmotě historických stop a prvků

Identifikované střety mezi sekundární a terciární krajinnou strukturou zahrnují situace, kdy aktuální využití území nerespektuje identifikované hodnoty a mohlo by dojít k jejich narušení nebo zničení. V modelovém území Veletin a Vlčnova se s ním setkáváme zejména při poklesu intenzity péče o historické krajinné struktury, které pak podléhají sukcesi a zaniká jejich kulturně-historická hodnota (jakkoli se může zvyšovat hodnota

¹⁵ kodominance - rozdílné dominanty se uplatňují rovnocenně a paralelně

přírodní). Druhým extrémem (snad ještě problematičtější) může být i přílišná změna, kdy tradiční způsoby hospodaření jsou nahrazeny intenzivním rekreačním nebo obytným využitím, s bazénem a anglickým trávníkem. Takovéto změny se pak negativně promítají i do esteticko-percepčních charakteristik. Podobně jako velké bloky orné půdy na pohledových horizontech nebo pohledově exponovaných plochách.

Obr. 15 Příliš intenzivní využití prvku historické struktury krajiny. Foto: D. Lacina.

Z hlediska přírodních hodnot je největším problémem praktická neexistence některých prvků územního systému ekologické stability (aktuálně orná půda).

Komplikací celkově může být i kumulace hodnot na jedné ploše. Zejména v případě souběhu kulturně-historických a přírodních hodnot je třeba určit prioritní režim ochrany a rozvoje, neboť zájmy na další péči o plochu mohou být protichůdné.

Střety detailně popisuje Příloha 4 - Plochy se střetem hodnot mezi sekundární a terciární krajinnou strukturou.

Specializovaná mapa s odborným obsahem identifikuje ve výkrese č. 3 (Interpretace terciární krajinné struktury) pro každou plochu s rozdílným využitím její hodnotu P,

K nebo E (pokud plocha takovou hodnotu má) a možné střety se sekundární krajinnou strukturou.

II.9. Návrh cílového uspořádání krajiny

II.9.1. Koncepce uspořádání krajiny

Krajina katastrálních území Vlčnov a Veletiny vykazuje vlastnosti, které by, pro její udržitelné fungování, měly podmiňovat její využívání. Je to krajina tradičně zemědělsky využívaná, což by tak mělo zůstat i do budoucna, neboť tím je dána kulturní identita celého území. Jde o to, aby zemědělské využívání krajiny nezneškodilo nebo nepoškodilo. To je otázka měřítka a intenzity využití krajiny, které především jsou předmětem korekcí.

Většinu obou katastrů pokrývají hospodářsky kvalitní půdy. Z hlediska geologického podkladu se nachází převážně na flyši, částečně na vložkách jílovců a spraších. Vše je z hydrogeologického pohledu regionální izolátor – nehrozí tedy při hospodaření nebezpečí znečištění podzemních vod. Problémem na těchto plochách je eroze, jak vodní (svažitě pozemky), tak větrná (velké bloky orné půdy). Pokud jsou tyto pozemky využity jako sady, zahrady, TTP, drobná pozemková držba s mozaikou kultur, lesy a rozptýlená zeleň, je cílem koncepce uspořádání krajiny zachovat status quo. V případě, že se zde nachází orná půda, jsou opatření následující: na půdách dle K – faktoru s nejvyšším potenciálem k erozi a silně erodovatelných je nepřijatelná velkobloková orná půda, orná půda v menších blocích musí obsahovat protierozní opatření, v množství a druhu přiměřeném celkové erozní ohroženosti (dáno např. i sklonem svahu). Riziko zde úměrně vzrůstá se zvyšující se svažitostí pozemku – pak je vhodné tyto plochy zatravnit, případně hospodařit alespoň formou trvalých kultur (zahrad a sadů).

Obr. 16 Velké bloky orné půdy na svazích. Foto D. Lacina.

V plochách niv se potkává průlinový kolektor s vysokou hladinou podzemní vody, místy navíc s půdou náchylnou k erozi (z hlediska K-faktoru) a půdou vysoké bonity. Z těchto důvodů se jedná o plochy mimořádně citlivé, označené jako plochy rizik prvního a druhého stupně. V nivě Olšavy zároveň vzniká limit z nebezpečí záplav. Vhodné využití je zemědělské v různých podobách - orná půda, sady, zahrady, TTP. Vždy ale bez užití chemikálií. V těchto plochách je též podporováno zachování stávajícího využití půdy, kde již jsou sady či drobná pozemková držba, a neměnit je na ornou půdu. Specifickou kategorií jsou údolnice, které jsou drahými soustředěného odtoku a které by především z hlediska protierozního bylo třeba zatravnit.

Orná půda nacházející se na pestrých vložkách jílovců a zároveň svazích generuje riziko „ujetí“ svahu (zvodnělá vrstva po nepropustných jílovcích), tedy na svazích 6-12° musí být protierozní opatření, na svazích 12° a více je nepřijatelná orná půda, vhodným využitím je TTP nebo les, podmíněně přípustné jsou extenzivní sady a zahrady.

Plochy sesuvů jsou aktuálně zarostlé lesem, který by na nich měl zůstat, neboť je stabilizuje. Problémem je, že aktuálně v katastru nejsou tyto plochy vedeny jako pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL), tedy není navržena změna využití plochy, ale oprava katastrálního operátu dle aktuálního stavu.

Plochy rovinaté (svah do 6°), na regionálním izolátoru, jsou z hlediska přírodních limitů a rizik vnímané jako plochy nekonfliktní, tedy plochy bez regulace vykonávaných činností.

Plochy vymezených ÚSES v území převést do odpovídajícího stavu.

Pro zachování esteticko-percepčních hodnot je nutné nezablokovat pohledy z výhledových stanovišť a pohledových bran, při umisťování záměrů do území respektovat pohledově exponovaná území a zejména vegetačními prvky dotvořit pohledové horizonty v území.

Obr. 17 Holé pohledové horizonty. Foto: M. Flekalová.

Kulturně-historické hodnoty jako významné doklady kulturní identity území jsou chráněny před narušením. Problematickým může být zejména vymezení zastavitelných území nebo ploch intenzivní rekreace (např. golf) v jejich plochách – tyto způsoby využití by neměly být přípustné.

Zájem na ochraně kulturně-historických hodnot souvisí i s informovaností a širším povědomím o nich. Zde má modelové území handicap v tom, že ani přes výraznou koncentraci hodnot není příliš „uživatelsky příznivé“. Krajina je pro člověka málo prostupná, zejména pěšími cestami. Návštěvníci jsou nalákáni na Jízdu králů, která se odehrává v obci, ale nejsou již vtahováni do krajiny. Tvorbu protierozních prvků či zelených horizontů by bylo vhodné propojit s budováním pěších (cyklistických) cest. Díky dobré dopravní dostupnosti a blízkosti větších měst (Uherský Brod, Uherské Hradiště) má šanci se stát oblíbenou rekreační lokalitou, která návštěvníky obohatí nejen při folklórních slavnostech.

II.9.2. Výkres změn v plochách s rozdílným využitím

Koncepce uspořádání krajiny v rámci územního plánu pracuje s následujícími změnovými stavy:

změna je přípustná (území regenerace, přestavby)
změna je přípustná po splnění podmínek (např. po realizaci protipovodňových opatření je zástavba možná)
změna je nepřípustná (území stabilizovaná nebo chráněná)

Metodické a terminologické poznámky:

- koncepce uspořádání krajiny je vždy součástí územního plánu. Proto hranice krajinných segmentů primární, sekundární a terciární krajiny nemají žádnou vazbu k hranicím pozemkovým a parcelním. Územní plán pracuje s termíny „plocha s rozdílným (převažujícím) využitím“, „plocha se změnou využití“.
- podmíněčně přípustné využití je zpravidla vázáno na zpracování podrobnějšího stupně dokumentace – územní studie, regulačního plánu, plánu péče o chráněná území, plánů ochrany památkových rezervací a památkových zón, komplexních pozemkových úprav, apod.
- změna ve využití území je na základě schválení v územním plánu realizována:
 - výstavbou nových staveb;
 - asanací a zrušením starých staveb;
 - regenerací a obnovou existujících staveb;
 - výsadbou nových dřevin (stromů, porostů, alejí);
 - vykácením a zrušením starých dřevin;
 - stavební uzávěrou = nařízenou nečinností do příštího rozhodnutí.
- stabilizace území je charakterizována průběžnou a pravidelnou péčí o hodnoty v majetku vlastníka:
 - údržbou stavebních objektů;
 - obnovou existujících vegetačních prvků, dřevin, porostů dřevin, alejí a stromořadí (obnovou jednorázovou, průběžnou ...) ¹⁶.
- v modelovém území Veletin a Vlčnova je možné navrhované změny popsat i pomocí úrovně, typu změny – ten může nabývat buď podobu změny využití území (nejsilnější stupeň), zachování způsobu využití ale snížení jeho intenzity (mírnější opatření), nebo zákaz změny (striktní ochrana hodnot).
- plochy změn jsou potom popsány typologicky (vzhledem k obdobné povaze střetů v celém území nebylo nutné jejich individuální členění, to ostatně může

¹⁶ z hlediska zákona o územním plánování a stavebním řádu nelze považovat vykácení přestarlé torzální aleje a výsadbu aleje nové za změnu ve využití území

být rozklíčováno z výkresů č. 1 a 3), s detailnějším popisem přípustného, podmíněně přípustného a nepřípustného využití – jejich dodržování zaručí vyřešení střetů a ochranu hodnot

Detailní popis navrhovaných změn je uveden v Příloze 5 – Plochy se změnami ve využití území a souvisejícím výkresu č. 4.

II.10. Závěrečné shrnutí

Modelové území katastrů obcí Veletiny a Vlčnov je ukázkou kulturní krajiny s výraznými znaky kulturní identity, které jsou ale nedostatečně akcentované – ne snad nedostatkem ochranných režimů, ale z hlediska praktické péče o území.

Přitom kulturní krajina bez lidské péče fungovat nebude. Záměrně je voleno slovo péče, které neznamena živelný rozvoj – ten naopak hodnoty území může lehce smazat. Péče znamená využívat území v souladu s jeho přírodními podmínkami, navázat ve způsobech využití na historický vývoj území, zachovat místní jedinečnost, zohlednit v návrzích rozvoje esteticko-percepční vztahy.

Obr. 18. Búdy ve Vlčnově. Foto: M. Flekalová.

Při takovémto způsobu péče si hodnoty území mezi sebou nekonkurují, ale režimy péče je možné sladit - např. pestrá mozaika trvalých zemědělských kultur navazující na historickou strukturu krajiny bude díky respektování trvalých ekologických podmínek také kladně ovlivňovat biodiverzitu území a tak bude hodnotnou součástí nadregionálního biocentra, projeví se i pohledově pozitivně a podpoří místní krajinný ráz. Navržená opatření (detailně popsána v předchozích kapitolách) jsou navrhována právě na základě tohoto principu. Výsledkem je nejen udržení, ale i zmnožení hodnot modelového území.

III. Návrh využití výsledku typu specializovaná mapa s odborným obsahem poskytovatelem

Koncepce uspořádání krajiny (kap. II.9.1) i navržené změnové stavy (kap. II.9.2) vyjadřuje v územně plánovací praxi vždy tvz. „*hlavní výkres urbanistické koncepce*“ nebo výkres „*koncepce uspořádání krajiny*“ podle ustanovení přílohy č. 7, vyhl. č. 500/2006 Sb., odst. (3), písm. b). Z tohoto hlediska je navržená metodika v souladu s platným právním řádem ČR a orgán státní památkové péče ji může využívat pro stanoviska, závazná stanoviska i pro vyjadřování ve správním řízení.

Základním cílem této skupiny výsledků projektu DF11P01OVV019 je prověřit v rozmanitém městském i venkovském prostředí využitelnost odlišného přístupu ke koncepci uspořádání krajiny. Nový přístup vychází z předpokladu, že porozumění vlastnostem životního prostoru patří ke kultuře národa a je znakem kulturní identity v krajinném prostředí. Kulturní přístup ke krajině byl formován stovky let a ve střední Evropě dosáhl značné kulturní a civilizační dokonalosti. Způsob využívání území vždy harmonizoval s vlastnostmi krajiny tak, aby byla zachována schopnost obnovování přírodních zdrojů v zájmu produktivity pro další generace. Obnovitelné přírodní zdroje – např. hydrický režim území, udržování půdní úrodnosti, zabraňování degradaci nejkvalitnějších půd a jejich rezervování pro výrobu potravin, pečlivě delimitovaná hranice sídel v závislosti na charakteru plužiny a ekonomické úživnosti krajiny – to jsou kulturní statky, ovlivňující efektivitu ekonomického života. Až rozvoj techniky umožnil snadnější překonávání přírodních limitů, jenže vyvolal obavu ze vzniku ekologických rizik. Časté extrémní klimatické, povodňové, degradační stavy upozorňují na skutečnost, že tlumící schopnosti krajinných soustav nejsou nevyčerpatelné.

Z tohoto pohledu je historická krajinná struktura zdrojem inspirace a právní řád České republiky disponuje nástroji, jak hodnoty tohoto typu uchovávat, rozvíjet a zmnožovat pro budoucí využití.

Výstup výzkumného projektu (soubor specializovaných map s odborným obsahem pro katastrální území Veletín a Vlčnova) poskytuje argumentační bázi pro odborná stanoviska orgánů státní památkové péče. Poskytovatel tedy může – pro uplatnění

zákoných postupů a při ochraně hodnot harmonické kulturní krajiny – na katastrálních územích Veletin a Vlčnova uplatnit příslušná odborná stanoviska.

Hlavní význam výstupu je však metodický – při srovnání s výstupy z jiných krajinných a kulturních oblastí může prokázat obecnou platnost použité metody prostorového průmětu (korelací) mezi primární, sekundární a terciární strukturou krajiny.

IV. Seznam zkratk

HKS – historická krajinná struktura
KUK – koncepce uspořádání krajiny
L 1,2 – přírodní limit
LBC – lokální biocentrum
LBK – lokální biokoridor
NRBC – nadregionální biocentrum
NRBK – nadregionální biokoridor
PEO – protierozní opatření
PKS – primární krajinná struktura
PUPFL – pozemky určené k plnění funkcí lesa
R 1,2 – přírodní riziko
RBC – regionální biocentrum
RBK – regionální biokoridor
SKS – sekundární krajinná struktura
TKS – terciární krajinná struktura
TTP – trvalý travní porost
ÚSES – územní systém ekologické stability
VKP – významný krajinný prvek
VPR – vesnická památková rezervace
ZCHÚ – zvláště chráněné území

V. Seznam příloh

Seznam tabulkových příloh:

Příloha 1 (příloha k výkresu č.1): Interpretace primární krajinné struktury

Příloha 2 (příloha k výkresu č.1): Plochy se střetem sekundární krajinné struktury s přírodními limity a riziky

Příloha 3 (příloha k výkresu č.3): Identifikace hodnot terciární krajinné struktury

Příloha 4 (příloha k výkresu č.3): Plochy se střetem hodnot mezi sekundární a terciární krajinnou strukturou

Příloha 5 (příloha k výkresu č.4): Plochy se změnami ve využití území

Seznam mapových příloh:

Mapa 1: Interpretace primární krajinné struktury

Obsah mapy: Kód interpretující primární krajinnou strukturu, vymezení ploch limitů a rizik, sekundární krajinná struktura, vymezení ploch se střetem sekundární krajinné struktury s přírodními limity a riziky.

Mapa 2: Identifikace hodnot terciární krajinné struktury

Obsah mapy: Koordinační sestava hodnot přírodních, kulturně-historických a esteticko-percepčních.

Mapa 3: Interpretace terciární krajinné struktury

Obsah mapy: Identifikace hodnot hlavních a vedlejších, sekundární krajinná struktura, vymezení ploch střetů mezi sekundární strukturou krajiny a hodnotami terciární krajinné struktury

Mapa 4: Návrh změn v plochách s rozdílným způsobem využití

Obsah mapy: vymezení ploch s rozdílným způsobem využití, sekundární krajinná struktura stávající, návrhy změn v sekundární krajinné struktuře

VI. Seznam literatury a zdrojů

Seznam literatury:

- CULEK, Martin a kol. *Biogeografické členění České republiky, I. díl*. Praha: ENIGMA, 1996. ISBN 80-85368-80-3
- CULEK, Martin a kol. *Biogeografické členění České republiky, II. díl*. Praha: AOPK, 2005. ISBN 80-86064-82-4
- CHYTRÝ, Milan, KUČERA, Tomáš, KOČÍ, Martin a kol. *Katalog biotopů České republiky*. Praha: AOPK, 2001. ISBN 80-86064-55-7
- KOLEKTIV. STANDARDY VÝKONŮ a činností autorizovaných osob - obsah projektových prací a souvisejících činností v procesu územního plánování, projektování a realizace staveb. Praha: Česká komora architektů, 2011.
- PODHRÁZSKÁ, Jana., DUFKOVÁ, Jana. Protierozní ochrana půdy. Brno: MZLU v Brně, 2005. ISBN 80-7157-856-8
- POLÁČEK, Jindřich, BENEŠ, Josef, POLÁČKOVÁ, Vlasta. *Minimální standard pro digitální zpracování územních plánů v GIS (MINIS v2.2)*. Praha: Hydrosoft, UP-24, 2010.
- ŠIMEK, Pavel (ml.). *Strategický plán krajiny obce Vlčnov*. Semestrální práce do Ateliéru krajinného plánování. Lednice: ZF MENDELU, 2013.
- VOREL, Ivan, SKLENIČKA, Petr, POLÁČKOVÁ, Vlasta, KUPKA, Jiří. *Metodický rámeček koncepce uspořádání krajiny jako součást územního plánu*. Praha: MŽP, 2012.

Seznam internetových zdrojů:

- Jízda králů. Wikipedie. [online]. [cit. 2015-03-14] Dostupný z [www: <www.https://cs.wikipedia.org/wiki/J%C3%ADzda_kr%C3%A1l%C5%AF>](http://www.https://cs.wikipedia.org/wiki/J%C3%ADzda_kr%C3%A1l%C5%AF)
- Kovářův žleb – Obora. [online]. Evropsky významné lokality v ČR. [cit. 2015-03-14] Dostupný z [www: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=1000102490>](http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=1000102490)
- MonumNet. Nemovité památky [online]. [cit. 2014-11-02] © 2003-15 Národní památkový ústav. Dostupný z [www: <http://monumnet.npu.cz/pamfond>](http://monumnet.npu.cz/pamfond)
- Státní archeologický seznam ČR. [online]. [cit. 2014-11-02] © Národní památkový ústav. Dostupný z [www: <http://isad.npu.cz/ost/archeologie/ISAD/free/>](http://isad.npu.cz/ost/archeologie/ISAD/free/)
- statnisprava.cz. Statistická data o obcích. [online]. [cit. 2015-03-14] © 2000 - 2015 European Business Enterprise, a.s. Dostupný z [www: <http://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/>](http://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/)

Udržitelné využití území Veletiny [online]. Indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni. [cit. 2015-03-14] Dostupný z [www: <http://www.indikatory.eu/zlinsky/uherske-hradiste/veletiny/urb1-%E2%80%93-udrzitelne-vyuziti-uzemi-veletiny>](http://www.indikatory.eu/zlinsky/uherske-hradiste/veletiny/urb1-%E2%80%93-udrzitelne-vyuziti-uzemi-veletiny)

Udržitelné využití území Vlčnov [online]. Indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni. [cit. 2015-03-14] Dostupný z [www: <http://www.indikatory.eu/zlinsky/uherske-hradiste/vlcnov/urb1-%E2%80%93-udrzitelne-vyuziti-uzemi-vlcnov>](http://www.indikatory.eu/zlinsky/uherske-hradiste/vlcnov/urb1-%E2%80%93-udrzitelne-vyuziti-uzemi-vlcnov)

Územně analytické podklady ORP Uherský Brod. Portál JUAP. [online]. [cit. 2014-04-18] Dostupný z [www: <https://juapzk.geostore.cz/portal/DemoMapKlient>](https://juapzk.geostore.cz/portal/DemoMapKlient)

Územní plán Veletiny. [online]. Vypracoval Ing. arch. Ladislav Špok, 2009. [cit. 2015-04-03] Dostupný z [www: <http://www.ub.cz/pages.aspx?rp=5&id=141&style=Print>](http://www.ub.cz/pages.aspx?rp=5&id=141&style=Print)

Územní plán Vlčnov. [online]. Vypracoval Ing. arch. Ladislav Špok, 2012. [cit. 2015-04-03] Dostupný z [www: <http://visualcad.cz/UP/vlcnov/list.html>](http://visualcad.cz/UP/vlcnov/list.html)

Vlčnovské budy. [online]. Klub sportu a kultury Včnov. [cit. 2015-03-14] Dostupný z [www: <http://www.kskvlcnov.cz/pamatkove-objekty/vlcnovske-budy/>](http://www.kskvlcnov.cz/pamatkove-objekty/vlcnovske-budy/)

Seznam mapových podkladů:

Půdní mapa ČR. List 35-11 Veselí nad Moravou. 1:50 000. Soubor geologických a účelových map. Redaktor listu M. Tomášek. Český geologický ústav 1995.

Půdně interpretační mapa ČR. List 35-11 Veselí nad Moravou. 1:50 000. Soubor geologických a účelových map. Redaktor listu M. Tomášek. Český geologický ústav 1995.

Geologická mapa ČR. List 35-11 Veselí nad Moravou. 1:50 000. Soubor geologických a účelových map. Redaktor listu M. Vůjta. Český geologický ústav 1992.

Geologická mapa ČR. List 25-33 Uherské Hradiště. 1:50 000. Soubor geologických a účelových map. Redaktor listu P. Havlíček. Český geologický ústav 1997.

Mapa geofaktorů životního prostředí ČR – Signální mapa střetů zájmů. List 35-11 Veselí nad Moravou. 1:50 000. Soubor geologických a účelových map. Redaktor listu M. Rejchrt. Český geologický ústav 1996.

Mapa geofaktorů životního prostředí ČR – Signální mapa střetů zájmů. List 25-33 Uherské Hradiště. 1:50 000. Soubor geologických a účelových map. Redaktor listu J. Jinochová. Český geologický ústav 1998.

- Mapa geofaktorů životního prostředí ČR – Mapa významných krajinných jevů. List 35-11 Veselí nad Moravou. 1:50 000. Soubor geologických a účelových map. Redaktor listu V. Volšan. Český geologický ústav 1996.
- Mapa geofaktorů životního prostředí ČR – Mapa významných krajinných jevů. List 25-33 Uherské Hradiště. 1:50 000. Soubor geologických a účelových map. Redaktor listu J. Jinochová. Český geologický ústav 1998.
- Hydrogeologická mapa ČR. List 35-11 Veselí nad Moravou. 1:50 000. Soubor geologických a účelových map. Redaktor listu P. Krám. Český geologický ústav 1993.
- Hydrogeologická mapa ČR. List 25-33 Uherské Hradiště. 1:50 000. Soubor geologických a účelových map. Redaktor listu L. Rybářová. Český geologický ústav 1995.
- Mapy vodní eroze. [online]. Geoportál sowac-gis. [cit. 2015-02-12] Dostupný z www: <<http://geoportal.vumop.cz/index.php?projekt=vodni>>
- Mapy větrné eroze. [online]. Geoportál sowac-gis. [cit. 2015-02-12] Dostupný z www: <<http://geoportal.vumop.cz/index.php?projekt=vetrna>>
- Základní mapa ČR. Listy 25-33-24, 25-33-25, 35-11-04, 35-11-05, 35-11-09, 35-11-10. Měřítko 1:10 000. Český úřad zeměměřičský a katastrální 2013.
- Mapa II. vojenského mapování. [online]. [cit. 2015-05-06] Dostupný z www: <<http://www.mapy.cz/19stoleti?x=17.5717983&y=49.0270774&z=15&l=0&source=muni&id=3343>>
- Letecký snímek z roku 1950. [online]. [cit. 2015-05-06] Dostupný z www: <<http://kontaminace.cenia.cz/>>
- Císařské otisky stabilního katastru. [online]. Území 3441-1 Vlčnov, mapováno 1827, území 3300-1 Veletiny, mapováno 1827. [cit. 2015-05-06] Český úřad zeměměřičský a katastrální. Dostupný z www: <archivnimapy.cuzk.cz>

VII. Seznam publikací a výstupů z originální práce, které předcházely výsledku typu specializovaná mapa s odborným obsahem

- KUČERA, Petr a kol. (2014): *Úmluva o krajině: Landscape inconvenience : důsledky a rizika nedodržování Evropské úmluvy o krajině*. Brno: Mendelova univerzita v Brně. 183 s. ISBN 978-80-7375-967-4.
- FLEKALOVÁ, Markéta, KULIŠŤÁKOVÁ, Lenka (2014): Landscape of Franz Anton von Sporck in Rožtěž Surroundings. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendeliana Brunensis*. v. 62, no. 3, p. 451-468. ISSN 1211-8516. URL: <http://dx.doi.org/10.11118/actaun201462030451>
- KULIŠŤÁKOVÁ, L., KUČERA, P., SALAŠOVÁ, A., FLEKALOVÁ, M., MATĚJKA, D., SEDLÁČEK, J., VÍTOVSKÁ, D., MATÁKOVÁ, B., LACINA, D. (2014): *Metodika identifikace komponovaných krajin*. Lednice, certifikovaná metodika, výstup projektu NAKI DF11P01OVV019.
- LACINA, Darek (2014): Omezení výsadeb dřevin do krajiny právem a normami a vliv na funkčnost ÚSES. In PETROVÁ, A. *Sborník z 13. ročníku semináře ÚSES - zelená páteř krajiny*. 1. vyd. Kostelec na Hané: JOLA, v.o.s., s. 59 - 63. ISBN 978-80-86636-45-0.
- LACINA, Darek (2014): Problémy při použití bohatých travinobylinných směsí v krajině. In FIALOVÁ, J. *Krajinné inženýrství 2014*. 1. vyd. Brno: ČSKI, s. 85 - 89. ISBN 978-80-87384-06-0.
- FLEKALOVÁ, M. (2013): *Charakteristiky a hodnoty krajiny k.ú. Rožtěž a okolí*. Specializované mapy s odborným obsahem. Uplatněno na projektu Metody a nástroje krajinářské architektury pro rozvoj území (NAKI - DF11P01OVV019).
- KUČERA, P., KULIŠŤÁKOVÁ, L. (2013): *Lednicko-valtický areál v 19. století = Lednice-Valtice area in the 19th century: srovnávací atlas císařských otisků a současných mapových děl: učební pomůcka: [Investice do rozvoje vzdělávání, reg.č.: CZ1.07/2.2.00/15.0084]*. Brno: Legia, 5 s., 32 map
- KUČERA, Petr: *Agriculture and Landscape*. In Šarapatka, Bořivoj - Niggli, Urs a kol. (2012): *The Way to Mutual Harmony*, Olomouc: Palacký University in Olomouc. 267 s. ISBN 978-80-244-2824-6.
- FLEKALOVÁ, M. a kol. (2012): *Hustopečsko - krajina mezi intenzifikací a pustnutím*. In: BRTNICKÝ, M., BRTNICKÁ, H., FOUKALOVÁ, J., KYNICKÝ, J. *Regenerace-*

- revitalizace-rekultivace krajiny. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně. s. 140-147. ISBN 978-80-7375-683-3.
- LACINA, Darek (2012): Možnosti rekreace ve vybraných evropsky významných lokalitách soustavy NATURA 2000 Zlínského kraje. In FIALOVÁ, J. *Public recreation and landscape protection - hand in hand*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, s. 98 -110. ISBN 978-80-7375-611-6.
- KULIŠŤÁKOVÁ, L., FLEKALOVÁ, M., KUČERA, P., MATÁKOVÁ, B. SALAŠOVÁ, A., ŠTĚPÁNOVÁ, D. (2011): *Komponované krajiny*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita. 78 s. ISBN 978-80-7375-536-2.
- LACINA, Darek (2011): Využití mapování biotopů pro diferenciaci dřevinných formací v zemědělské krajině. *Studia Oecologica*. sv. 5, č. 1, s. 37 - 43. ISSN 1802-212X.
- FLEKALOVÁ, M., TRÁVNÍČEK, J. (2010): Cultural landscape: joint platform for interdisciplinary field course for geographers and landscape architects [online]. In *Geografie pro život ve 21. století: Sborník příspěvků z XXII. sjezdu České geografické společnosti pořádaného Ostravskou univerzitou v Ostravě 31. srpna - 3. září 2010*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě. s. 394-400. ISBN 978-80-7368-903-2. http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/14_41_sbornik-prispevku-z-xxii-sjezdu-ceske-geograficke-spolecnosti.html
- LACINA, Darek (2010): Některé vybrané problémy v aktuálním hodnocení a ochraně krajinného rázu. In VOREL, I. -- KUPKA, J. *Aktuální otázky krajinného rázu*. Praha: ČVUT Praha, s. 38 - 43. ISBN 978-80-01-04537-4.
- LACINA, Darek (2010): Pravdivá zpráva o ÚSES: stav mezi živořením a prosperitou. *Urbanismus a územní rozvoj*. sv. 13, č. 5, s. 90 - 92. ISSN 1212-0855.
- FLEKALOVÁ, M., SALAŠOVÁ, A. (2009): Hodnoty krajiny - expertní a participativní metody identifikace. *Acta Facultatis Ecologiae Zvolen*. sv. 20, č. 1, s. 25-38. ISSN 1336-300X.
- KUČERA, P., SALAŠOVÁ, A., ŠTĚPÁN, M. a kol. (2006): *Krajinný plán Mikulovska – Falkensteinska*. In DRESLEROVÁ, J., PACKOVÁ, P. *Ekologie krajiny a krajinné plánování*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. s. 64--68. ISBN 80-86386-82-1.
- KUČERA, P., SALAŠOVÁ, A., KREJČIŘÍK, P., SÁTORA, J., PEJCHAL, M., ŠIMEK, P. (2000): *Urbanistická studie Lednicko – valtického areálu*. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Zahradnická fakulta, Lednice, XII/2000

EPILOG

Prach se víří vlaje hřívá
vzhůru dědinou průvod zpívá
v ostruhách se slunko zhlíží
blesky zažihá

Jedou k nám jedou k nám
révovým lesem jedou k nám
jedou k nám jedou k nám
jízdou králů jedou k nám

Ladislav Kopecký: *Jízda králů*

Hrají a zpívají Hana a Petr Ulrychovi a Javory na desce Ententýny, 1979

Obr. 19 Rurální idyla – hodnoty vychází z lidí. Foto: M. Flekalová

Text průvodní zprávy: Markéta Flekalová, Petr Kučera

Autoři fotografií jsou uvedeni u jednotlivých obrázků.

Výkresy souboru specializovaných map s odborným obsahem: Markéta Flekalová a Darek Lacina